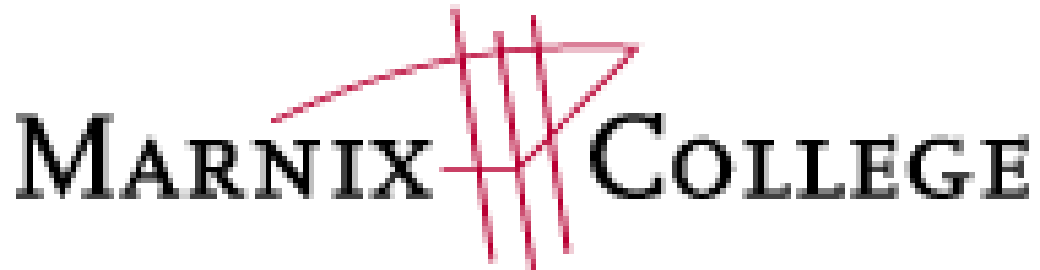

MARNIX COLLEGE

Voorschriften voor bronvermelding

vastgesteld september '14

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Waarom zijn er voorschriften voor bronvermelding?	2
1.2 Wanneer moet ik mijn bronnen vermelden?	2
1.3 Hoe verwijst ik naar mijn bronnen?	3
2. Citeren en parafraseren	3
2.1 Citeren	4
2.1.1 Een kort citaat	4
2.1.2 Een lang citaat	5
2.1.3 Een citaat met ellips	5
2.1.4 Tweede (of meer) verwijzing bij meerdere auteurs	6
2.2 Parafraseren	6
3. Verwijzen in de bibliografie/bronnenlijst	6
3.1 Schriftelijke bronnen	7
3.1.1 Verwijzen naar een boek	7
3.1.2 Verwijzen naar een krantenartikel	7
3.1.3 Verwijzen naar een tijdschriftenartikel	7
3.2 Digitale bronnen	8
3.2.1 Verwijzen naar een elektronische publicatie	8
3.2.2 Verwijzen naar een webpagina	8
3.3 Persoonlijke communicatie (brieven, e-mails, interviews)	9
4. Illustraties en voetnoten	9
5. Tot slot	10
Bijlage 1: Voorbeelden referenties volgens APA (Universiteit Twente, 2014)	11
Bijlage 2: Gele kaart instructie bronvermelding	13

1. Inleiding

1.1 Waarom zijn er voorschriften voor bronvermelding?

Bij het schrijven van een werkstuk, het maken van een praktische opdracht of het werken aan je profielwerkstuk maak je gebruik van het werk van anderen. Iedere tekst, film, artikel, blog-post of andere inspiratiebron die je gebruikt, is precies dat: een **bron**. Het is prima dat je het werk van anderen gebruikt: dat is juist een onderdeel van onderzoek doen. Daarbij is het wel noodzakelijk dat anderen kunnen terugvinden waar jouw informatie vandaan komt.

Dit is om meerdere redenen belangrijk. Ten eerste kun je op deze manier bewijzen dat je niet zelf zomaar wat hebt verzonnen. Ten tweede wil je niet de indruk geven dat je andermans werk hebt 'gejat'. Dat zou namelijk **plagiat** zijn. Dit is op korte termijn niet zo handig omdat het een 1 oplevert als cijfer (Braams, 2009). Bovendien is het voor de rest van je (educatieve) carrière niet handig. Wanneer je correct kunt citeren en parafraseren, ga je hier ook binnen het hbo of op een universiteit veel plezier aan beleven. Jij kunt dit immers al bij de start van de opleiding, waar andere studiegenoten dit concept misschien niet eens kennen.

In de rest van dit document kun je vinden hoe je op de juiste manier kunt aangeven waar jouw informatie vandaan komt. Daarnaast bespreken we waar je door middel van voetnoten extra informatie kunt of moet toevoegen.

1.2 Wanneer moet ik mijn bronnen vermelden?

Op de volgende momenten dien je de voorschriften voor bronvermelding op te volgen:

1. Wanneer je onderzoek doet, dien je alle informatie die je hebt gelezen, gezien of geluisterd in het kader van je onderzoek te noteren in je bronvermelding. Het is dus erg handig om een lijstje bij te houden van alle sites die je doorleest en boeken die je doorkijkt.
2. Wanneer je in je verslag een illustratie gebruikt, dien je aan te tonen waar je deze illustratie hebt gevonden. Deze verwijzing komt niet alleen in je algemene bronvermelding te staan, maar ook bij de betreffende illustratie.
3. Wanneer je citeert (= een stukje tekst woord voor woord kopieert) of paraphraseert (= een stukje tekst van een ander in je eigen woorden samenvat/weergeeft) dien je aan te geven waar je deze informatie gevonden hebt.

1.3 Hoe verwijs ik naar mijn bronnen?

Je kunt op heel veel verschillende manieren verwijzen naar de door jouw gebruikte bronnen. We noemen deze verschillende manieren van verwijzen 'citeerstijlen' (*citation style sheet*). De meest bekende stijlen zijn de APA-stijl, de Chicago-stijl, de Harvard-stijl en de MLA-stijl. Welke stijl gebruikt wordt, ligt aan het vakgebied (alfa-, beta- of gammawetenschappen) en aan het tijdschrift waarin een artikel wordt gepubliceerd. Op het Marnix College hebben we afgesproken om te gaan werken met de **APA-stijl**.

In de voorgaande paragrafen heb je kunnen lezen dat het belangrijk is om volgens vaste regels aan te geven wie aan het woord is en waar je de informatie gevonden hebt. Doe je dat namelijk niet, dan pleeg je plagiaat. Om plagiaat te voorkomen, dien je **twee keer te verwijzen** naar het werk dat je van een ander hebt gebruikt. Eén keer verwijs je in je tekst en één keer verwijs je in de bibliografie. De manier waarop je verwijst, hangt af van twee zaken:

- De manier waarop je de informatie opschrijft: breng je de informatie middels een citaat of middels een parafrase;
- De oorspronkelijke bron (boek, krant, tijdschrift, internet of anders) waar je de informatie vandaan hebt gehaald.

In hoofdstuk 2 van dit document lees je hoe je moet citeren en parafaseren. Dit is dus de eerste verwijzing. In hoofdstuk 3 lees je hoe je een bronnenlijst opstelt. Dit is de tweede verwijzing. Tot slot zijn er in dit document twee bijlagen opgenomen. In bijlage A kun je alle APA-regels zoals ze door de Universiteit Twente (2014) zijn samengevat nog eens op een rijtje bekijken. Bijlage B bevat voorbeelden en (deels) regels over correct brongebruik. Deze bijlage zal ook in diverse klaslokalen aanwezig zijn, zodat je altijd tijdens een les het een en ander kunt controleren.

2. Citeren en parafaseren

Wanneer je ideeën, uitspraken of teksten van een ander wilt gebruiken, dien je te citeren of parafaseren. Voor de leesbaarheid van je beschouwing, betoog, ingezonden brief of essay is het goed om niet te vaak te citeren. Dat schaadt immers de leesbaarheid van je eigen tekst. Bovendien wil je vooral je eigen standpunt en redenering of argumentatie naar voren laten komen.

Wanneer je de woorden van een ander wilt gebruiken, kun je citeren of parafraseren. Wanneer je citeert, neem je een stuk tekst letterlijk van de ander over. Wanneer je iemand parafraseert, geef je een samenvatting of eigen weergave van de tekst van een ander.

2.1 Citeren

Soms schrijft iemand het zo mooi op, dat het niet mogelijk is om het beter te zeggen. Soms is het belangrijk dat je precies weergeeft wat iemand heeft gezegd. Soms kan een uitspraak van een persoon heel mooi weergeven waar een probleem zit, of juist de oplossing. Soms is het beste voorbeeld van iemand anders. Sommige data heeft iemand anders verzameld. In dit soort gevallen moet je een citaat gebruiken. Een citaat mag je nooit vertalen en zet je dus altijd in de oorspronkelijke taal.

Let op! Belangrijk is dat je naar de goede persoon verwijst. Je moet vertellen wie jou de desbetreffende informatie heeft gegeven. Lees jij in de krant een interview met Van Gaal, dan is de bron de krant (en dus niet Van Gaal). Je hebt hem immers niet zelf gesproken, en hij heeft het niet zelf opgeschreven.

2.1.1 Een kort citaat

Bij een kort citaat gebruik je aanhalingstekens (kies zelf voor dubbel of enkel, maar wees consequent).

“Het was eigenlijk heel eenvoudig geweest: als je schrijver wilde worden, kon je niet in je eentje in Groningen blijven wonen” (Middendorp, 2014, p. 2).

Of:

Wanneer je een tekst goed wilt begrijpen, ‘moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan’ (Puper & Richters, 2013, p. 17).

Let op! Wanneer in jouw eigen tekst de naam van de auteur al wordt genoemd, dan hoeft de naam niet herhaald te worden in de verwijzing, zie het voorbeeld hieronder.

Puper en Richters (2013) stellen het volgende: ‘Om een tekst met begrip te kunnen lezen, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan’ (p. 17).

2.1.2 Een lang citaat

Als het stuk dat je wilt gebruiken langer is, dan moet je inspringen. Gebruik hiervoor [Tab]. Je springt in wanneer het citaat langer is dan 40 woorden. Je gebruikt dan geen aanhalingstekens. Het resultaat is een blokcitaat.

"Their Finest Hour"

What General Weygand called the Battle of France is over. I expect that the battle of Britain is about to begin. Upon this battle depends the survival of Christian civilisation. Upon it depends our own British life, and the long continuity of our institutions and our Empire. The whole fury and might of the enemy must very soon be turned on us. Hitler knows that he will have to break us in this island or lose the war. If we can stand up to him, all Europe may be free and the life of the world may move forward into broad, sunlit uplands. But if we fail, then the whole world, including the United States, including all that we have known and cared for, will sink into the abyss of a new Dark Age made more sinister, and perhaps more protracted, by the lights of perverted science. Let us therefore brace ourselves to our duties, and so bear ourselves that if the British Empire and its Commonwealth last for a thousand years, men will still say, 'This was their Finest Hour.' (Churchill, 2014)

2.1.3 Een citaat met ellips

Niet altijd wil je een heel stuk citeren, of staat er in het midden een deel dat je niet nodig hebt om je punt te maken. Je kunt dan ook een citaat met ellips gebruiken. Dat betekent dat je het citaat weergeeft zoals bij een korte tekst, maar het deel dat je weglaat, vervang je door drie punten.

"I expect that the battle of Britain is about to begin ... men will still say, 'This was their Finest Hour'" (Churchill, 2014).

Let op! Er is in bovenstaand voorbeeld geen paginanummering opgenomen. Indien je uit een schriftelijk medium citeert en het paginanummer is wel bekend, dien je deze er altijd bij te vermelden (zie voorbeelden §2.1.1).

2.1.4 Tweede (of meer) verwijzing bij meerdere auteurs

Wanneer je voor de tweede keer (of vaker) naar een bron verwijst met meerdere auteurs, dan hoef je niet meer alle auteurs in je verwijzing op te nemen. In plaats daarvan mag je volstaan met het noemen van de eerste auteur, gevolgd door 'et al.'

'Geschreven tekst is namelijk een essentieel hulpmiddel bij het overbrengen van kennis en het aanleren van vaardigheden' (Jansma et al., 2011, p. 9).

2.2 Parafraseren

Niet altijd wil je letterlijk weergeven wat iemand anders heeft gezegd, maar je hebt het ook niet zelf bedacht. Je gebruikt dan je eigen woorden om iets weer te geven. Ook in dat geval moet je aangeven van wie de informatie afkomstig is. Dat kan op twee manieren.

Volgens Bossenbroek (2013) hadden de Afrikaanse boeren de oorlog best kunnen winnen, omdat ze het terrein beter kenden en zeer gemotiveerd waren.

Of:

De Afrikaanse boeren hadden best de oorlog kunnen winnen. Ze kenden immers het terrein beter en waren zeer gemotiveerd (Bossebroek, 2013).

Let op! Niet al je bronnen zijn in het Nederlands geschreven of gemaakt. Bij een citaat mag je niet vertalen, maar bij een parafrase móet je vertalen.

3. Verwijzen in de bibliografie/bronnenlijst

In ieder schriftelijk eindproduct (verslag, werkstuk, etc.) dien je aan het eind een bibliografie op te nemen. Deze is altijd **op alfabetische volgorde**. Daarnaast dien je **gedeeltelijk in te springen**. De manier waarop je een beschrijving in de bibliografie moet maken, is afhankelijk van het soort bron dat je gebruikt hebt. Per bronsoort zijn er namelijk specifieke regels. In dit document worden de bronnen beschreven die je het meest zult tegenkomen. In bijlage A zijn ook nog andere bronnen opgenomen.

Let op! Kijk goed naar de interpunctie bij de bronvermelding. Wijk hier niet van af!

Let op! Mocht je de achternaam van de auteur van een bron niet weten, dan wordt de auteurspositie vervangen door de titel. In de tekst verwijs je dan met de eerste vier woorden van de titel, voorafgegaan en afgesloten door dubbele aanhalingstekens.

3.1 Schriftelijke bronnen

3.1.1 Verwijzen naar een boek

Een titelbeschrijving van een boek bestaat uit de auteur, publicatiedatum, *titel* en plaats plus uitgever. Gebruik je slechts een gedeelte van een boek, bijvoorbeeld een hoofdstuk, dan geef aan welke bladzijdes je hebt gebruikt.

REGEL	Achternaam auteur(s), voorletter(s). (Jaar van uitgave). <i>Titel: eventuele subtitel.</i> Plaats uitgever: uitgever.
--------------	---

Bossenbroek, M. (2012). <i>De boerenoorlog</i> . Amsterdam: Athenaeum-Polak & Van Genneep.
--

Förrer, M., & Van de Mortel, K. (2010). <i>Lezen...denken...begrijpen! Handboek begripdend lezen in het basisonderwijs</i> . Amersfoort: CPS.

Jansma, N., Kleunen, E. van., & Leenders, E. (2011). <i>Lezen onder de loep. Voor docenten Nederlands en vakdocenten in het vmbo-mbo</i> . Enschede: SLO.

3.1.2 Verwijzen naar een krantenartikel

Bij de titelbeschrijving van een krantenartikel dien je de datum van verschijnen nauwkeurig te vermelden. Nu is de naam van de krant gecursiveerd. Bij een krantenartikel kan het voorkomen dat er geen auteur wordt vermeld. In dat geval laat je de auteur achterwege en komt de titel van het artikel in de auteurspositie.

REGEL	Achternaam auteur, voorletter(s). (Jaar van uitgave, datum van uitgave). <i>Titel: eventuele subtitel. Naam krant, paginanummer mét p.</i>
--------------	--

Havelaar, R. (2006, 13 december). Student leert minder uren omdat hij werkt. <i>De Volkskrant</i> , p. 13.
--

Nederland verspreidt wereldwijd veel spyware. (2006, 15 mei). <i>Metro</i> , p. 7.
--

3.1.3 Verwijzen naar een tijdschriftenartikel

Bij de titelbeschrijving van een tijdschriftenartikel dien je meer informatie op te nemen dan bij de titelbeschrijving van een boek of krantenartikel. Dat maakt het wat lastiger. Let vooral goed op alle interpunctie!

REGEL	Achternaam auteur, voorletter(s). (Jaar van uitgave). <i>Titel: eventuele subtitel. Titel van het tijdschrift, jaargangnummer (nummer in de jaargang), paginanummer(s) zónder p.</i>
--------------	--

Eerde, D. van., & Boer, C. van den. (2005). Taalontwikkeling in de vakles. <i>Vernieuwing</i> , 64 (3), 25-30.
--

3.2 Digitale bronnen

Door de toegenomen digitalisering van de samenleving is de kans groot dat je vooral veel informatie gaat vergaren via digitale bronnen. Anders dan bij een krant of tijdschrift, is het bij digitale bronnen niet altijd direct duidelijk wie nu precies 'het gezicht' achter de bron is. Bij digitale bronnen is het daarom altijd goed om je af te vragen of de desbetreffende bron echt betrouwbaar is.

Let op! Bij digitale bronnen is het vaak lastig om de publicatiedatum te achterhalen. Indien je geen publicatiedatum kunt vinden, schrijf je (z.d.). Dit staat voor 'zonder datum'.

3.2.1 Verwijzen naar een elektronische publicatie

Bij een verwijzing naar een elektronische publicatie is het van belang dat je niet alleen de auteur, het jaar van uitgave en de titel noemt, maar ook de datum waarop je het artikel hebt geraadpleegd. Dat is niet gek, want digitale bronnen kunnen snel weer verdwijnen. Wellicht heb je zelf ook al eens meegemaakt dat je informatie op een website hebt gevonden en dat later de inhoud van de website door de eigenaar volledig is aangepast. Door de datum te noteren, wordt het probleem weliswaar niet opgelost, maar verklaar je wel hoe het komt dat de informatie niet meer kan worden gevonden.

REGEL	Achternaam auteur, voorletter(s). (Jaar van uitgave). Titel: eventuele subtitel. Geraadpleegd op dag maand jaartal, van url
--------------	---

Bonset, H., & Braaksma, M. (2008). Het schoolvak Nederlands opnieuw onderzocht: een inventarisatie van onderzoek van 1997 tot en met 2007. Geraadpleegd op 9 juni 2013, van <http://dare.uva.nl/document/138271>

Braams, M. (2009). Plagiaat en de consequenties daarvan. Geraadpleegd op 11 juli 2014, van <http://www.marnixcollege.nl/cms/UserFiles/File/PTA/Plagiaat.pdf>

Ebbers, D., & Tordoir. (z.d.). De rol van taal in natuurlijk leren. Geraadpleegd op 20 mei 2013, van http://www.taalgerichtvakonderwijs.nl/Literatuur/algemeen/De_rol_van_taal_in_natuurlijk_leren.doc/

3.2.2 Verwijzen naar een webpagina

Een verwijzing naar een webpagina is hetzelfde als een verwijzing naar een elektronische publicatie. Wat deze verwijzing toch erg lastig maakt, is dat er vaak een

hoop informatie ontbreekt. Heel vaak wordt er geen auteur en/of jaar vermeld en soms ontbreekt er zelfs een titel.

REGEL	Achternaam auteur, voorletter(s). (Jaar van uitgave). Titel: eventuele subtitel. Geraadpleegd op dag maand jaartal, van url
--------------	---

Marnix College. (z.d.). Atheneum. Geraadpleegd op 11 juli 2014, van <http://www.marnixcollege.nl/onderwijs/atheneum>

Let op! Wanneer je wilt verwijzen naar een website als geheel – bijvoorbeeld heel *Wikipedia* in plaats van een specifiek artikel – wordt volstaan met het noemen van de URL in de tekst. In dat geval neem je géén verwijzing op in je bibliografie. Een voorbeeld van een dergelijke verwijzing vind je hieronder.

Op Wikipedia (<http://www.wikipedia.nl/>) kun je echt gigantisch veel informatie vinden.

3.3 Persoonlijke communicatie (brieven, e-mails, interviews)

Onder persoonlijke communicatie verstaan we brieven, e-mails, interviews en (telefoon)gesprekken. Wanneer je wilt verwijzen naar persoonlijke communicatie, dien je de initialen en achternaam van degene die je hebt gesproken én de exacte datum te noteren.

Let op! Persoonlijke communicatie wordt niet opgenomen in de bibliografie/bronnenlijst. Je verwijst alleen in de lopende tekst, zie voorbeeld hieronder. Het is wel verstandig om dergelijke communicatie als bijlage toe te voegen.

M. Rutte (persoonlijke communicatie, 11 juli, 2014) ...

4. Illustraties en voetnoten

Verduidelijkende voetnoten gebruik je als je veel vakterminologie gebruikt in een stuk tekst dat ook voor niet-specialisten leesbaar moet zijn.¹ Jij weet natuurlijk veel van

¹ Dit doe je door in Word op 'verwijzingen' te klikken en dan een voetnoot in te voegen. Het document zal dan zelf doornummeren, en je tekst onderaan de pagina zetten. Doe dit altijd na een punt. Vakterminologie bestaat uit woorden die voornamelijk of alleen gebruikt worden binnen een bepaald vakgebied.

het onderwerp af, maar niet iedereen weet meteen wat je bedoelt met een *accelerator*. Deze term betekent bij scheikunde bijvoorbeeld iets anders dan wanneer je in gesprek bent met een automonteur. Dus om je tekst voor je gehele publiek leesbaar te houden, kan een beetje extra uitleg handig zijn. Maar omdat je in eerste instantie schrijft voor medespecialisten wil je deze uitleg natuurlijk niet in de tekst opnemen. Omdat de informatie met een voetnoot toch op dezelfde pagina terecht komt, is ze snel op te zoeken.

Strikt genomen zou je onder elke afbeelding de bron moeten vermelden zoals bij een citaat waarbij de auteur onbekend is. Dat zou betekenen dat je de hele URL eronder zou moeten plaatsen. Op het moment dat je mooie, relevante plaatjes gebruikt om je verhaal te versterken, is een lange link als onderschrift natuurlijk niet mooi. Je kan er dan ook voor kiezen om bij al je illustraties een voetnoot in te voeren met de benodigde informatie. Bij het invoegen van grafieken e.d. die je elders hebt gevonden, gelden de regels zoals bij een quote: erachter een verkorte verwijzing naar een bron, die in precieze variant terug te vinden is in je bronvermelding. Hier mag de voetnoot dus niet!

5. Tot slot

Hopelijk is met het lezen van dit document het een en ander duidelijk geworden rondom het gebruik van bronnen. Toch is het helemaal niet gek wanneer je in het begin moeite hebt met het correct verwijzen naar bronnen. In dat geval kun je altijd terecht bij je vakdocent.

Mocht je op- en of aanmerkingen hebben op dit document, geef deze dan door aan mevrouw Hendrickx (geschiedenis) of meneer Krings (Nederlands). Zij hebben dit document opgesteld en kunnen eventuele foutjes of onduidelijkheden alsnog aanpassen.

Veel succes met de bronvermelding!

Bijlage 1: Voorbeelden referenties volgens APA (Universiteit Twente, 2014)

Omschrijving	Referentie in de bronnenlijst	Verwijzing in de tekst
Boek van één auteur	Bandura, A.J. (1977). <i>Social learning theory</i> . Englewood Cliffs, NJ: Prentice Halls.	(Bandura, 1977) of geplaatst in zin: "volgens Bandura (1977) is" Bij citaat of verwijzen naar specifiek deel in tekst gebruik (Bandura, 1977, p. 8)
Tijdschriftartikel van één auteur (nummering per volume)	Mellers, B.A. (2000). Choice and the relative pleasure of consequences. <i>Psychological Bulletin</i> , 126, 910-924.	(Mellers, 2000) of geplaatst in zin: "volgens Mellers (2000) is"
Tijdschriftartikel van twee auteurs (nummering per issue)	Klimoski, R., & Palmer, S. (1993). The ADA and the hiring process in organizations. <i>Consulting Psychology journal: Practice and Research</i> , 45(2), 10-36.	(Klimoski & Palmer, 1993) of geplaatst in zin: "volgens Klimoski en Palmer (1993) is"
Hoofdstuk van één auteur uit een geredigeerde bundel.	Bjork, R.A. (1989). Retrieval inhibition as an adaptive mechanism in human memory. In: H.L. Roediger III & F.I.M. Craik (eds.), <i>Varieties of memory & consciousness</i> (pp. 309-330). Hillsdale, NJ: Erlbaum.	Bjork (1989) of geplaatst in zin: "volgens Bjork (1989) is"
Tijdschriftartikel van drie tot zes auteurs (idem voor boek)	Saywitz, K.J., Mannarino, A.P., Berliner, L., & Cohen, J.A. (2000). Treatment for sexually abused children and adolescents. <i>American Psychologist</i> , 55, 1040- 1049.	Eerste verwijzing: (Saywitz, Mannarino, Berliner & Cohen, 2000) verdere citaties: Saywitz et al. (2000)
Instantie of groep als auteur	Centraal bureau voor de statistiek (1998). <i>Jaarboek onderwijs 1998 : feiten en cijfers bijeengebracht door het CBS</i> . Alphen aan den Rijn: Samsom H.D. Tjeenk Willink.	Eerste verwijzing: (Centraal bureau voor de statistiek [CBS],1998) Daarna: (CBS, 1998)
Krantenartikel	Schwartz, J. (1993, 30 september). Obesity affects economic social status. <i>The Washington Post</i> , p. A1,A4. Als artikel niet verder gaat op de eerstvolgende pagina, geef dan alle paginanummers aan.	Schwartz (1993)
Elektronisch artikel met precies dezelfde papieren versie	Vandenbos, G., Knapp, S., & Doe, J.(2001). Role of reference elements in the selection of resources by psychology undergraduates [Elektronische versie]. <i>Journal of Bibliographic Research</i> , 5, 117-123.	(VandenBos, Knapp, & Doe 2001)
Elektronisch artikel zonder	Fredrickson, B. L. (2000, 7 maart). Cultivating positive emotions to optimize	Fredrickson (2000) Bij citatie, waarbij

papieren versie	health and well-being. <i>Prevention & Treatment</i> , 3, Article 0001a. Geraadpleegd op 20 november 2000, van http://journals.apa.org/prevention/volume3/pre0030001a.html	paragraafnummer bekend is: Fredrickson (2000, ¶ 5) Fredrickson (2000, Conclusion section, para.1) Paragraaf kan worden aangegeven door ¶ of para.
Elektronisch document van een universiteit of faculteit	Chou, L., McClintock, R., Moretti, F., & Nix, D. H. (1993). Technology and education: New wine in new bottles: Choosing pasts and imagining educational futures. Geraadpleegd op 24 augustus 2000, van Columbia University, Institute for Learning Technologies Web site: http://www.ilt.columbia.edu/publications/papers/newwine1.html	Eerste verwijzing: Chou , McClintock, Moretti en Nix (1993) Daarna: Chou et al. (1993)
Elektronisch document waarbij geen auteur of datum bekend is.	GVU's 8th WWW user survey. (z.d.). Geraadpleegd op 8 augustus 2000, van http://www.cc.gatech.edu/gvu/usersurveys/survey1997-10/ .	("GVU's 8th WWW", z.d.)
Een blogpost	Lehrer, J. (2010, 31 augustus). The identifiable victim bias [Web log post]. Geraadpleegd op 14 juli 2014, van http://www.wired.com/2010/08/the-identifiable-victim-bias/	Lehrer (2010)
Een filmpje op YouTube	ZrednaZ. (2007, 21 februari). Introducing the book (repost) [Video file]. Geraadpleegd op 14 juli 2014, van http://www.youtube.com/watch?v=xFAWR6hzZek	ZrednaZ (2007)

Bronvermelding²

Universiteit Twente (z.d.) *Samenvatting APA-regels*. Geraadpleegd op 5 juli 2014, van <http://www.utwente.nl/psy/afstudeerweb/Formulieren/050426%20samenvatting%20APA/>

Universiteit Tilburg. (2012, 15 mei). *Bronvermelding volgens de richtlijnen van de APA. Handleiding*. Geraadpleegd op 14 juli 2014, van <http://drcwww.uvt.nl/its/voorlichting/handleidingen/bibliotheek/apa.pdf>

² Om eenduidigheid met de rest van het document te behouden, is ervoor gekozen om enkele kleine aanpassingen te doen. Daarnaast hebben we twee verwijzingen toegevoegd.

Bijlage 2: Gele kaart instructie bronvermelding

0. Introductie

Bij het schrijven van opdrachten, werkstukken en verslagen kun je gebruik maken van het (denk)werk van anderen. Belangrijk is dat je volgens vaste regels aangeeft wie aan het woord is en waar je de informatie gevonden hebt. Doe je dat niet, pleeg je plagiat.

Om plagiaat te voorkomen, dien je twee keer te verwijzen naar het werk dat je van een ander hebt gebruikt. Eén keer verwijst je in je tekst en één keer verwijst je in de bibliografie. De manier waarop je verwijst, hangt af van twee zaken:

- De manier waarop je de informatie opschrijft: breng je de informatie middels een citaat of middels een parafrase;
- De oorspronkelijke bron (boek, krant, tijdschrift, internet of anders) waar je de informatie vandaan hebt gehaald.

Hieronder vind je voorbeelden van verwijzingen. Wil je meer weten over het hoe en waarom rondom de bronvermelding? Bekijk dan de uitgebreide uitleg in het document 'Voorschriften voor bronvermelding'. Je kunt dit document vinden via <http://www.marnixcollege.nl/onderwijs/pta>.

1. Verwijzen in de tekst

A) Citeren

A1. Een kort citaat

Puper en Richters (2013) stellen het volgende: 'Om een tekst met begrip te kunnen lezen, moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan' (p. 17).

OF

Wanneer je een tekst goed wilt begrijpen, 'moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan' (Puper & Richters, 2013, p. 17).

A2. Een lang citaat (= meer dan 40 woorden)

Zo hoort het onderwijs in strategieën ook te zijn, onderschrijven Förerrer en Van de Mortel (2010):

Als de leerlingen eenmaal weten hoe ze strategieën kunnen toepassen, kunnen ze tijdens het lezen meerdere strategieën gebruiken en zich bij de keuze van de strategie laten leiden door de tekst, het leesdoel en hun eigen voorkeur. Dan is de leerling een zelfstandige lezer. (p. 62)

A3. Een citaat met ellips

Volgens Förerrer en Van de Mortel (2010) bieden teksten van zaakvakken volop kansen om leesstrategieën te oefenen: 'Leerlingen kunnen de strategieën toepassen in elke situatie waarin ze teksten lezen. ... De inhoud van de les staat centraal.'

A4. Tweede (of meer) verwijzing bij meerdere auteurs

Geschreven tekst is namelijk een essentieel hulpmiddel bij het overbrengen van kennis en het aanleren van vaardigheden (Jansma et al., 2011, p. 9)

B) Parafaseren

Mits aan een aantal eisen voldaan wordt, is het goed mogelijk om een tekst te kunnen begrijpen (Puper & Richters, 2013).

2. Verwijzen in de bibliografie/bronnenlijst

A) Verwijzen naar een boek

REGEL Achternaam auteur, voorletter(s). (Jaar van uitgave). *Titel: eventuele subtitel.* Plaats uitgever: uitgever.

Jansma, N., Kleunen, E. van., & Leenders, E. (2011). *Lezen onder de loep. Voor docenten Nederlands en vakdocenten in het vmbo-mbo.* Enschede: SLO.

B) Verwijzen naar een krantenartikel

REGEL Achternaam auteur, voorletter(s). (Jaar van uitgave, datum van uitgave). Titel: eventuele subtitel. *Naam krant*, paginanummer.

Havelaar, R. (2006, 13 december). Student leert minder uren omdat hij werkt. *De Volkskrant*, p. 13.

Nederland verspreidt wereldwijd veel spyware. (2006, 15 mei). *Metro*, p. 7.

C) Verwijzen naar een tijdschriftartikel

REGEL Achternaam auteur, voorletter(s). (Jaar van uitgave). Titel: eventuele subtitel. *Titel van het tijdschrift*, jaargangnummer (nummer in de jaargang), paginanummer(s).

Eerde, D. van., & Boer, C. van den. (2005). Taalontwikkeling in de vakles. *Vernieuwing*, 64 (3), 25-30.

D) Verwijzen naar een elektronische publicatie of webpagina

REGEL Achternaam auteur, voorletter(s). (Jaar van uitgave). Titel: eventuele subtitel. Geraadpleegd op dag maand jaartal, van url

Bonset, H., & Braaksma, M. (2008). Het schoolvak Nederlands opnieuw onderzocht: een inventarisatie van onderzoek van 1997 tot en met 2007. Geraadpleegd op 9 juni 2013, van <http://dare.uva.nl/document/138271>

LET OP! Indien geen datum, schrijf je (z.d.).

Ebbers, D., & Tordoir. (z.d.). De rol van taal in natuurlijk leren. Geraadpleegd op 20 mei 2013, van http://www.taalgerichtvakonderwijs.nl/Literatuur/algemeen/De_rol_van_taal_in_natuurlijk_leren.doc/

Vragen of opmerkingen?

Kom je er niet uit? Stel dan je vraag aan je vakdocent of aan mevrouw Hendrickx (geschiedenis) of meneer Krings (Nederlands).